

Λουίς Σεπούλβεδα
«Το μαύρο κύμα» (σελ. 203-206)

Θεματικά κέντρα του κειμένου → Οι συνέπειες της πετρελαιοκηλίδας | Το ένστικτο της επιβίωσης και το αγωνιστικό πνεύμα των ζώων | Η «προσωποποίηση»/ανιμισμός των ζώων | Οι ανθρώπινες ευθύνες για το φυσικό περιβάλλον

Πρόσωπα → Η γλαρίνα Κενγκά (Αναφέρονται επίσης σύντομα οι υπόλοιποι γλάροι του σμήνους και γενικά οι άνθρωποι)

Χρόνος → Σημερινή εποχή

Τόπος → Αμβούργο (Γερμανία)

Ανάλυση

Το κείμενο «Το μαύρο κύμα» αποτελεί μικρό κεφάλαιο από το μυθιστόρημα «Η ιστορία ενός γάτου που έμαθε σε έναν γλάρο να πετάει», που παρουσιάζει τη συγκινητική σχέση φιλίας ενός γάτου με ένα γλαρόπουλο. Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο, ωστόσο, βρισκόμαστε στην αρχή της ιστορίας, όταν η μητέρα του γλαρόπουλου μολύνεται από την πετρελαιοκηλίδα και οδηγείται σταδιακά προς τον θάνατο.

Η πετρελαιοκηλίδα γίνεται, συνεπώς, το βασικό πλαίσιο του κειμένου, μέσα στο οποίο συμβαίνουν όλα τα υπόλοιπα γεγονότα. Ο αφηγητής περιγράφει με χαρακτηριστικές και παραστατικές φράσεις όχι μόνο τη ρύπανση της θάλασσας από το πετρέλαιο, αλλά και τις τραγικές συνέπειες που έχει αυτή πάνω στα ζώα. Οι γλάροι, καθώς είναι θαλασσοπούλια, αποτελούν τα πρώτα θύματα της πετρελαιοκηλίδας και υποφέρουν με διάφορους τρόπους από αυτήν. Κολλάνε τα φτερά τους από το πετρέλαιο, δε μπορούν να πετάξουν, και έτσι κινδυνεύουν τόσο από την ασφυξία όσο και από την πείνα. Κάποιοι καταφέρνουν να ξεφύγουν, αλλά όσοι πέφτουν στην παγίδα του πετρελαίου, δυστυχώς αποκόπτονται από το σμήνος και οδηγούνται σε αργό θάνατο.

Η γλαρίνα Κενγκά μολύνεται από το πετρέλαιο και κάνει απεγνωσμένες προσπάθειες να απαλλαγεί από την ουσία που έχει κολλήσει πάνω της. Ο αφηγητής περιγράφει τις συνεχόμενες προσπάθειές της με διάφορους τρόπους και διάφορες τεχνικές, ώστε να ξεφύγει από τη μοίρα του θανάτου. Η Κενγκά παρά τις μεγάλες δυσκολίες, διαθέτει μεγάλη αποφασιστικότητα και αγωνίζεται να κρατηθεί στη ζωή, ακολουθώντας το ένστικτο της επιβίωσης. Τελικά καταφέρνει να πετάξει και να βγει από το νερό, αλλά σύντομα χάνει τις δυνάμεις της και αναγκάζεται να προσγειωθεί στον καθεδρικό ναό του Αγίου Μιχαήλ. Εκεί θα συναντήσει (στο επόμενο κεφάλαιο του μυθιστορήματος) τον γάτο Ζορμπά, από τον οποίο θα ζητήσει να της κλωσήσει το αυγό που θα γεννήσει και να μεγαλώσει το γλαρόπουλο που θα γεννηθεί, μέχρι να μάθει να πετάει.

Ένα ενδιαφέρον στοιχείο του κειμένου είναι, επίσης, η «προσωποποίηση» της Κενγκά, τεχνική που ονομάζεται και ανιμισμός. Η γλαρίνα παρουσιάζεται να έχει σκέψη, αισθήματα, ομιλία και γενικώς η όλη παρουσία της θυμίζει τον τρόπο με τον οποίο συμπεριφέρεται ένας άνθρωπος. Με αυτό τον τρόπο ο αφηγητής φέρνει την γλαρίνα πιο κοντά στους αναγνώστες και την κάνει να μοιάζει με μια κανονική ηρωίδα. Ταυτόχρονα αυτή η προσωποποίηση της γλαρίνας δίνει έναν τόνο παραμυθιού στο κείμενο και κάνει πιο εύληπτα τα μηνύματά του για τα παιδιά και τις νεότερες ηλικίες.

Τέλος, σημαντικό θέμα του κειμένου είναι η καταστροφική παρέμβαση του ανθρώπου στο φυσικό περιβάλλον μέσα από την αλόγιστη και συνειδητή μόλυνση που προκαλούν τα δεξαμενόπλοια στις θάλασσες. Το κείμενο τονίζει τις εγκληματικές ευθύνες αυτών που προκαλούν τη μόλυνση, αλλά τους διαχωρίζει από εκείνους που προσπαθούν με δυναμικό και ενεργό τρόπο να σταματήσουν αυτή την περιβαλλοντική καταστροφή (υπονοείται η οργάνωση Greenpeace).

Το είδος του κειμένου

Μυθιστόρημα με στοιχεία παραμυθιού και παιδικής λογοτεχνίας

Αφηγηματικοί τρόποι → Αφήγηση και περιγραφή | Λίγα σημεία με μονόλογο

Το είδος του αφηγητή → Ετεροδιηγητικός και παντογνώστης

Εκφραστικά μέσα-σχήματα λόγου → Απλή γλώσσα με αρκετά ασύνδετα σχήματα, επαναλήψεις και εικόνες

Ασκήσεις

1. Συμπληρώστε τα κενά με τις κατάλληλες λέξεις.

- Το κείμενο έχει ως βασικό του θέμα την _____ των θαλασσών από τις πετρελαιοκηλίδες και τις συνέπειες που αυτή έχει για τους ζωντανούς _____ που σχετίζονται με την θάλασσα, όπως είναι και οι γλάροι.
- Οι _____ της Κενγκά έχουν καλυφθεί από πετρέλαιο και έτσι δυσκολεύεται πολύ να _____.
- Η Κενγκά βασανίζεται από τις σκέψεις για το μέλλον της και αναλογίζεται ποιος _____ θα ήταν προτιμότερος και λιγότερο επώδυνος γι' αυτήν.
- Η Κενγκά θυμάται την ιστορία του _____, που της δίνει την ελπίδα ότι ο _____ θα λιώσει το πετρέλαιο στα φτερά της.
- Η Κενγκά καταφέρνει τελικά να πετάξει, αλλά γρήγορα διαπιστώνει ότι δεν μπορεί να μείνει για πολλή ώρα στον _____, επειδή _____ εύκολα και δεν μπορεί να ελέγξει το σώμα της, λόγω του πετρελαίου που την βαραίνει.
- Ένα ενδιαφέρον σημείο του κειμένου είναι ότι η Κενγκά παρουσιάζεται να έχει _____ ιδιότητες (ομιλία, σκέψη, συναίσθημα), κάτι που συμβαίνει συνήθως στα _____.

2. Σημειώστε αν είναι σωστές (Σ) ή λανθασμένες (Λ) οι παρακάτω προτάσεις, με βάση το κείμενο.

- Η Κενγκά κατάφερε να πάει σε ένα σημείο όπου υπήρχε καθαρό νερό.
- Η πετρελαιοκηλίδα προκλήθηκε από ένα δεξαμενόπλοιο που ναυάγησε.
- Η Κενγκά προσπάθησε με το ράμφος της να βγάλει από πάνω της το πετρέλαιο.
- Οι ακτίνες του ήλιου έλιωσαν το πετρέλαιο στα φτερά της Κενγκά.
- Το σμήνος της Κενγκά γύρισε για να την βοηθήσει.
- Στο τέλος του κειμένου η Κενγκά αφήνει την τελευταία της πνοή.

3. Αν θεωρήσουμε ότι η Κενγκά είναι η ηρωίδα του κειμένου, περιγράψτε με κάποιες χαρακτηριστικές λέξεις την «προσωπικότητά» της, καθώς και τα συναισθήματα και την ψυχολογία της.

«ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑ»	ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ-ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ